

QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

**S.T.O. PRIM IMĦALLEF SILVIO CAMILLERI
ONOR. IMĦALLEF GIANNINO CARUANA DEMAJO
ONOR. IMĦALLEF NOEL CUSCHIERI**

Seduta ta' nhar it-Tnejn 8 ta' Jannar 2018

Numru 4

Rikors maħluf numru 24/10 JD

**Joseph Attard u Louis Attard; u
b'dikriet tat-30 ta' Mejju 2017, stante l-
mewt ta' Joseph Attard, l-atti ġew
trasfużi f'isem Josephine armla Attard,
u uliedha Lawrence sive Lorry Attard,
Tony Attard, Louis Attard, Jennifer
Attard u Mario Attard**

v.

Anthony u Maria konjuġi Attard

1. Dan huwa appell tal-konvenuti minn sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex), Ġurisdizzjoni Superjuri, Sezzjoni Ġenerali, li ikkundannathom iħallsu danni li ġarrbu l-atturi wara li l-konvenuti bla jedd approprijaw għalihom flus fdati f'idejhom mill-atturi biex iħallsu lhom it-taxxa u li l-konvenuti użaw għal skop ieħor. Huwa wkoll appell

inċidentali tal-atturi mill-istess sentenza billi jidhrilhom illi s-somma li l-ewwel qorti ikkundannat lill-konvenuti biex iħallsu kellha tkun akbar. Din is-sentenza tallum hija biss dwar jekk l-eċċezzjoni ta' preskrizzjoni taħt l-art. 2153¹ tolqotx l-azzjoni tal-atturi.

2. Il-fatti rilevanti huma dawn: L-atturi iġhidu illi huma għaddew lill-konvenut għaxart elef u tmien mitt lira (Lm10,800) – illum ħamsa u għoxrin elf, mija u sebgħa u ħamsin euro u tlieta u għoxrin ċenteżmu (€25,157.23) – biex il-konvenut iħallsilhom dak li l-attur Joseph Attard kellu jagħti lid-Dipartiment tat-Taxxa fuq il-Valur Miżjud. Il-konvenut iżda, flok ħallas it-taxxa li kellu jagħti Joseph Attard, żamm il-flus għalih.
3. Billi baqgħet ma tħallsix it-taxxa li kellu jagħti, Joseph Attard spicċa l-ħabs għal bosta xhur sakemm ħallas dak li kellu jagħti lid-dipartiment. L-atturi kellhom iħallsu wkoll multa ta' wieħed u tletin elf, disa' mija u disgħa u tletin euro u sitta u tletin ċenteżmu (€31,939.36) imposta mill-qorti minħabba dewmien fil-ħlas tat-taxxa.
4. Billi jgħidu li kellhom iħallsu dawn il-flejjes "minħabba t-traskuraġni u l-intenzjonijiet frawdolenti" tal-konvenuti, l-atturi fetħu din il-kawża u talbu illi l-qorti:

»tikkundanna l-konvenuti jħallsu s-somma ta' mija u tlett elef, mitejn u sitta u disgħin euro, disgħa u għoxrin ċenteżmu (€103,296.29) rappreżentanti ammonti dovuti lill-atturi kif ġie premess jew kwalsiasi somma oħra li tistabilixxi din il-qorti.«

¹ Preskrizzjoni tal-azzjoni għall-ħlas ta' ħsarat mhux ikkaġunati b'reat.

5. L-atturi kienu talbu wkoll illi l-kawża tinqata' bid-dispensa tas-smiġġ, bil-proċedura sommarja speċjali, iżda l-ewwel qorti ordnat illi l-kawża timxi bil-proċedura normali u l-konvenuti ċaħdu li għandhom jagħtu lill-atturi.
6. L-ewwel qorti laqgħet it-talba tal-atturi iżda biss għal tmienja u tletin elf, tliet mija u erbgħa u erbgħin euro (€38,344), flimkien mal-imgħaxijiet u l-ispejjeż, u fessret hekk ir-raġunijiet li wassluha għal din id-deċiżjoni:

».... .. is-sekwenza tal-fatti kienet hekk:

- »• L-atturi Joseph u Louis Attard huma l-missier u iben rispettivament li għandhom negozju flimkien.
- »• Il-konvenut Anthony Attard huwa l-kuġin ta' Joseph Attard.
- »• Joseph Attard kien ġie akkużat f'erba' proċedimenti separati u misjub ħati, fuq ammissjoni tiegħu, mill-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) Ġudikatura Kriminali fl-20 ta' Diċembru 2000. Huwa kien instab ħati li ma kienx issottometta d-denunzja tat-taxxa tal-VAT għall-perjodi ta' Marzu 1999, Ġunju 1999, Ġunju sa Settembru 2000 u Diċembru 2000. Huwa ġie mmultat Lm150 għal kull każ, ingħata tliet xhur żmien sabiex jottempera ruħu u fin-nuqqas jeħel multa ta' Lm2 kuljum.
- »• Fit-13 ta' Frar 2002 kien hemm sentenza oħra mill-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) Ġudikatura Kriminali minħabba n-nuqqas ta' Joseph Attard li jissottometti d-denunzja u weħel multa ta' Lm200 u Lm2 kuljum bħala multa fin-nuqqas li jippreżenta r-returns fi żmien 3 xhur.
- »• Fil-proċeduri odjerni l-attur xehed li huwa ma jafx jikteb u jaqra u għalhekk kellu t-tendenza li ma jagħtix każ tal-karti li kien jircievi.
- »• Wara s-sentenzi mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) Ġudikatura Kriminali, tramite l-awditur tiegħu Joseph Cordina l-attur Joseph Attard ipprepara r-rendikonti, daħħalhom id-dipartiment iżda xehed li ma kellux flus biex iħallas it-taxxa kollha dovuta. Għalhekk, peress li ma sarx il-ħlas, id-dipartiment iqis li r-rendikonti ma daħlux.
- »• Joseph Attard jixhed li huwa baqa' jimla' l-VAT returns u ħallas it-taxxa dovuta skont kemm seta'. Wara xi żmien beda jircievi ittri mingħand id-dipartiment tal-VAT minn fejn kien hemm indikazzjoni li l-ammont dovut beda tiela'.
- »• Mix-xieħda ta' Paul Scicluna jirriżulta wkoll li Joseph Attard tressaq quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) Ġudikatura Kriminali bl-istess tip ta' akkużi fid-29 ta' Settembru 2004 u reġa'

għie kkundannat iħallas multa ta' Lm150 u Lm2 kuljum bħala multa fin-nuqqas li jippreżenta r-returns fi zmien 3 xhur.

- »• Jirriżulta mill-atti li fl-14 ta' Marzu 2005 id-dipartiment tal-VAT bagħat ittra lil Joseph Attard sabiex iħallas it-taxxa pendenti tal-VAT 95, CET 97 u t-taxxa u l-interessi tal-VAT 1999. Jidher li d-dipartiment kien lest jaħfirlu l-penali ta' Lm7,277.21 dovuta taħt VAT 99.
- »• Jidher li Joseph Attard ressaq talba fuq il-penali u d-dipartiment permezz ta' ittra tal-10 ta' Ġunju 2005 infurmah li kien lest li jaħfirlu wkoll il-penali taħt is-sistema CET 97 (Lm414) u tal-VAT 95 (Lm424.13) fuq bażi umanitarja *purché* jħallas l-ammont ta' Lm17,726.37 sat-30 ta' Ġunju 2005 (liema ammonti kienu dovuti sal-31 ta' Diċembru 2004).
- »• Fis-26 ta' Ottubru 2005 intbagħtet ittra oħra mid-dipartiment lil Joseph Attard minn fejn jissemma l-ammont ta' Lm13,999.45 u jirriżulta li huwa ma kien ħallas l-ebda ammont sabiex ikun jista' jidhol fl-iskema ta' maħfra tal-penali.
- »• Fil-5 ta' Diċembru 2005 id-dipartiment irċieva ittra mingħand Joseph Attard fejn filwaqt li rrefera għall-ittri preċedenti tiegħu u ċertifikati mediċi spjega li kien jinstab f'sitwazzjoni finanzjarja ħażina minħabba aċċident u talab lid-dipartiment jikkunsidra li jaċċetta s-somma ta' Lm5,000 a saldu liema somma kien se jissellifha minn bank lokali.
- »• Iż-żewġ partijiet jaqblu li Joseph Attard kien qiegħed jitkellem ma' Anthony Attard u waqa' l-kliem fuq din il-kwistjoni li Joseph Attard kellu mad-dipartiment tal-VAT. Anthony Attard kien offrieli li jmur għand id-dipartiment tal-VAT Malta u jivverifika jistax ikun hemm tnaqqis ulterjuri mill-multi.
- »• Jidher li Anthony Attard mar id-dipartiment tal-VAT.
- »• Fit-12 ta' Diċembru 2005 inħarġu żewġ ittri mid-dipartiment tal-VAT:
 - »(i) ittra ffirmata minn Joanne Hefny li tat żmien lil Joseph Attard għaxart ijiem sabiex iħallas l-ammont ta' Lm24,337.26 illum ekwivalenti għal €56,690.57 (VAT Att 1998), Lm3,265.21 illum ekwivalenti għal €7,605.89 (VAT Att 1994) u Lm1,493.40 illum ekwivalenti għal €3,478.69 bħala Taxxa tad-Dwana u Sisa u fin-nuqqas jittieħdu passi legali. F'din l-ittra saret referenza wkoll għall-ittri mibgħuta lilu mid-Dipartiment tal-VAT dwar l-iskema ta' maħfra ta' penali kif imħabbra fid-diskors tal-*budget* għas-sena 2005 u li huwa għażel li ma jibbenefikax minnha.
 - »(ii) Ittra ffirmata minn George Catania. F'din l-ittra saret referenza għall-ittra ta' Joseph Attard fejn talab li jħallas Lm5,000 illum ekwivalenti għal €11,646.87 a saldu. Id-dipartiment minħabba ċ-ċirkostanzi tal-attur infurmah li kien dispost li jaħfirlu l-penalitajiet u l-imgħax kemm-il darba jħallas it-taxxa pendenti li kellu taħt is-sistema ta' VAT 95 u VAT 99 fl-ammont ta' Lm10,797.73 illum ekwivalenti għal €25,151.95. Dan l-ammont kellu jithallas fi zmien 3 xhur mid-data tal-ittra. Hekk kif iħallas din is-somma kienu se jinħafri diversi

ammonti f'eluf ta' liri Maltin konsistenti f'penalitajiet u mgħax fuq it-taxxa li ma kienx ħallas.

- »• Anthony Attard kien infurmah li kien se jirranġalu kollox billi jħallas l-ammont ta' Lm10,800 illum ekwivalenti għal €25,157.23 fi żmien tliet xhur.
- »• Mhux kontestat li Joseph Attard ħareġ tliet ċekkijiet li tahom lil Anthony Attard bl-intiża li b'tali flus kellu jithallas id-dipartiment. Dawn iċ-ċekkijiet huma datati: 10 ta' Novembru 2005 fl-ammont ta' Lm3,000 illum ekwivalenti għal €6,988.12; 2 ta' Diċembru 2005 fl-ammont ta' Lm2,000 illum ekwivalenti għal €4,658.75; 11 ta' Jannar 2006 fl-ammont ta' Lm5,000 illum ekwivalenti għal €11,646.87.
- »• Dawn iċ-ċekkijiet ma ġewx intestati f'isem id-dipartiment iżda f'isem Anthony Attard jew martu Maria Attard għax hekk kien dirett li jagħmel Joseph Attard minn Anthony Attard.
- »• *In vista* tal-ittra ta' George Catania tat-12 ta' Diċembru 2005 l-attur Anthony Attard kellu żmien sat-12 ta' Marzu, 2006 biex ihallas l-ammont ta' Lm10,797.73.
- »• Mix-xieħda ta' Paul Scicluna irriżulta li sat-12 ta' Marzu 2006 ma tħallas l-ebda ammont. Biss però f'April 2006 tħallas l-ammont ta' Lm5,000 ossija €11,646.87 u dan skont notament ta' George Catania li sar fuq ittra tad-dipartiment stess. F'dan in-notament ingħad li l-bilanċ kellu jithallas fix-xahar permezz ta' pagamenti mensili ta' Lm750 ekwivalenti għal €1,747.03 b'effett minn Mejju 2006 sa Diċembru 2006. Ma jirriżultax min affettwa dan il-ħlas għax kull ħlas li jsir fid-dipartiment tinħareġ riċevuta fuq it-*taxpayer*.
- »• Paul Scicluna xehed li Joseph Attard ma żammx ma' dan il-ftehim u l-pagamenti ma sarux. B'hekk il-penali ma nħafrix. Huwa spjega li l-penali tibqa' titla' fuq il-bilanċ li ma jkunx għadu tħallas mit-*taxpayer*.
- »• Fil-5 ta' Settembru 2006 Joseph Attard reġa' tressaq quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) Ġudikatura Kriminali f'erba' proċedimenti separati u fuq ammissjoni tiegħu nstab ħati li ma ottemperax ruħu mas-sentenzi tal-20 ta' Diċembru 2000. Huwa ġie mmultat Lm3,026 għal kull proċediment separat.
- »• Paul Scicluna spjega wkoll li dawn il-ħlasijiet imsemmija fis-sentenzi ma jsirux lid-dipartiment iżda jridu jithallsu lill-qorti kif fil-fatt sar.

»Illi l-atturi permezz tal-kawża odjerna qegħdin isostnu li l-konvenut Anthony Attard ingħata mandat minn Joseph Attard sabiex jirranġa l-kwistjoni mad-dipartiment tal-VAT tant li għaddewlu tliet ċekkijiet flimkien ma' Lm800 ekwivalenti għal €1,863.50 sabiex l-istess jithallsu lid-dipartiment fit-terminu mogħti. *In vista* tal-fatt li l-konvenut ma ħallasx lid-dipartiment fiż-żmien stipulat, l-attur qiegħed isostni li l-konvenut għandu jinżamm responsabbli għall-ħlas tal-multi li ġew imposti mill-Qorti tal-Maġistrati, għall-inkarċerazzjoni kif ukoll għall-penali u mgħaxijiet li Joseph Attard għad fadallu jħallas lid-dipartiment.

»Illi l-konvenut min-naħa tiegħu kkonferma li Joseph Attard tah tliet ċekkijiet għas-somma ta' Lm10,000 ekwivalenti għal €23,293.73 iżda

mhux flus kontanti. Huwa jammetti wkoll li ċ-ċekkijiet ingħataw lil minn kuġinuh sabiex isarrafhom u jmur iħallas il-kont li kellu mad-dipartiment tal-VAT. Huwa sostna li mar id-dipartiment f'Birkirkara kemm-il darba u tkellem ma' diversi nies sabiex il-kont jiġi rivedut u dan għal diversi raġunijiet u kif ukoll li l-pagamenti saru lid-dipartiment. Il-konvenut isostni li dak li għamel kien biss bħala favur lil kuġinuh u li tal-intrigu huwa ma kellu jirċievi l-ebda ħlas. L-argument tiegħu huwa li hu rnexxielu jikseb termini favorevoli għal kuġinuh u qatt ma pprova jqarraq bl-attur. Huwa jsostni li m'għandux jinstab responsabbli għaċ-ċifra li jsemmu l-atturi partikolarment meta kien l-istess attur li ammetta l-akkużi quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali.

»Illi l-ewwel ma jrid jiġi deċiż huwa jekk il-konvenut Anthony Attard kienx ingħata mandat minn Joseph Attard sabiex il-kwistjoni mad-dipartiment tal-VAT tiġi riżolta. Fin-nota ta' sottomissjonijiet tagħhom l-atturi qegħdin isostnu li ngħata mandat lil Joseph Attard u li dan naqas li jadempixxi obbligu ewlieni li kellu bħala mandatarju. Anthony Attard jargumenta li l-istitut tal-mandat ma japplikax għax huwa kien sempliċiment qiegħed jagħmel favur lil Joseph Attard.

»Illi l-artikoli rilevanti għall-kaz odjern huma s-segwenti:

»“**1856.** (1) Il-mandat, jew il-prokura, hu kuntratt li bih persuna tagħti lil persuna oħra s-setgħa li tagħmel xi ħaġa għaliha.

»“(2) Il-kuntratt mhux perfett sakemm il-mandatarju ma jaċċettax il-mandat.

»“**1858.** L-aċċettazzjoni tal-mandatarju tista' wkoll tkun taċita u tista' tidher mill-fatt.

»“**1861.** Il-mandat hu bla ħlas jekk ma jkunx hemm ftehim kuntrarju.

»“**1873.** (1) Il-mandatarju hu obligat jesegwixxi l-mandat sakemm hu jibqa' inkarigat, u fil-każ ta' nuqqas ta' esekuzzjoni jwieġeb għad-danni u l-imgħaxijiet.

»“(2) Huwa wkoll obligat li jispicċa l-affari li jkun beda qabel il-mewt tal-mandant, jekk id-dewmien jista' jkun ta' ħsara.

»“**1874.** (1) Il-mandatarju jwieġeb mhux biss għall-għemil doluż, iżda wkoll għal negliġenza fl-esekuzzjoni tal-mandat.

»“(2) Iżda, din ir-responsabbiltà, kwantu għan-negliġenza għandha titqies b'mod anqas sever fil-każ ta' dak li l-mandat tiegħu jkun bla ħlas, milli fil-każ ta' dak li l-mandat tiegħu jkun bil-ħlas.

»“**1878.** Il-mandatarju għandu jagħti l-imgħaxijiet tas-somom illi, mingħajr is-setgħa tal-mandant, ikun inqeda bihom għall-użu tiegħu nnifsu, minn dak in-nhar li jkun hekk inqeda bihom, u ta' kull somma oħra li tagħha jkun baqa' debitur lejn il-mandant, minn dak in-nhar li jkun ġie mqiegħed *in mora*, bla ħsara, fiż-żewġ każijiet hawn fuq imsemmija, tal-użi tal-kummerċ.

»... .. l-element ta' fiduċja huwa bażilari f'dan ir-rapport.

»Fil-kawża odjerna l-attur Joseph Attard u l-konvenut Anthony Attard jaqblu li kien Anthony Attard li, wara li sema' lil Joseph Attard li kellu l-problemi mad-dipartiment tal-VAT, offra li jgħinu. Joseph Attard aċċetta u għalhekk Anthony Attard mar jtkellem għan-nom ta' Joseph

Attard mad-dipartiment biex jipprova jakkwista ftehim favorevoli. Iż-żewġ partijiet jaqblu wkoll li Anthony Attard irnexxielu jikseb ftehim favorevoli liema ftehim ġie rifless fl-ittra ta' George Catania tat-12 ta' Diċembru 2005 li permezz tagħha Joseph Attard reġa' ngħata l-opportunità (għaliex kien diġà ngħata opportunitajiet drabi oħra) li jhallas l-ammont ta' *circa* Lm10,800 fi żmien tliet xhur mid-data tal-ittra (kwindi sat-12 ta' Marzu 2006) u kien se jinħafirlu l-ammont ta' Lm16,160.87 illum ekwivalenti għal €37,645 rappreżentanti taxxa pura u penali u għaxxijiet. Din l-ittra ntbagħtet lil Joseph Attard ukoll.

»Il-konvenut isostni li dan ma kienx mandat iżda sempliċiment favur. Il-qorti mhix tal-istess fehma – ibda biex, il-mandat fih innifsu huwa ġeneralment mifhum li huwa gratuwitu u li huwa bbażat fuq il-fiduċja bejn iż-żewġ partijiet. Hekk kif Joseph Attard ħareġ iċ-ċekkijiet sabiex Anthony Attard imur iħallas lid-dipartiment u aċċettahom bdew jiskattaw ir-regoli tal-mandat. Żewġ ċekkijiet minnhom ħarġu qabel l-ittra tat-12 ta' Diċembru 2005. L-inkarigu kien wieħed speċifiku – li jithallsu l-flus lid-dipartiment tal-VAT sabiex Joseph Attard jibbenefika mit-termini offruti u b'hekk il-kwistjoni tiġi riżolta. Din il-qorti hija konvinta wkoll li Joseph Attard ta s-somma ta' Lm800 ekwivalenti għal €1,863.50 fi flus kontanti lil Anthony Attard. Din il-konvinzjoni temani kemm mix-xhieda prodotti minn Joseph Attard, kif ukoll mill-fatt li rriżulta li Anthony Attard ħallas l-ammont ta' Lm10,500 ekwivalenti €24,458.42 għal b'kollox lid-dipartiment tal-VAT. Li kieku Joseph Attard ħa biss Lm10,000 ekwivalenti għal €23,293.73 Anthony Attard ma kienx se jħallas somma *oltre* minn dik mogħtija.

»Il-konvenut sostna li huwa ħallas l-ammonti li kellu jħallas lid-dipartiment tal-VAT hekk kif ġie dirett minn George Catania. Din l-asserzjoni mhux talli ma ġietx pruvata min-naħa tal-konvenuti talli mix-xiehda ta' Paul Scicluna rriżulta li fit-terminu mogħti lil Joseph Attard fl-ittra tat-12 ta' Diċembru 2005 ma ġew versati l-ebda pagamenti. Għalhekk sat-12 ta' Marzu 2006 ma sarx ħlas lid-dipartiment. Huwa evidenti li Anthony Attard żamm il-flus għalih matul il-perjodu. Biss però rriżulta wkoll mix-xiehda ta' Paul Scicluna li f'April 2006 id-dipartiment irċieva ħlas ta' Lm5,000 ekwivalenti għal €11,646.87 kif hemm in-notament ta' George Catania. Ix-xhud għaraf il-kaligrafija tiegħu. Jidher li l-bilanċ kellu jithallas fix-xahar permezz ta' pagamenti ta' Lm750 ekwivalenti għal €1747.03 b'effett minn Mejju 2006 sa Diċembru 2006 iżda dan il-ftehim ma ġiex onorat u għalhekk il-penali ma nħafrix.

»Kwindi għalkemm l-ammont ta' €25,157.23 ma kienx tħallas sat-12 ta' Marzu 2006 huwa evidenti li d-dipartiment tal-VAT reġa' estenda għal darb'oħra l-opportunità li Joseph Attard iħallas l-ammont ta' €25,157.23 *ai termini* tal-ittra tat-12 ta' Diċembru 2005 ta' George Catania. Iżda Anthony Attard ma ħallasx il-pagamenti mensili kif miftiehem.

»Għaldaqstant id-dipartiment tal-VAT rinfaccjat b'din is-sitwazzjoni ipproċeda mill-ġdid kontra Joseph Attard. Fil-fatt kif diġà ngħad fis-sekwenza tal-fatti kien hemm erba' proċedimenti kontra Joseph Attard u fil-5 ta' Settembru 2006 fuq ammissjoni tiegħu stess wehel Lm3,500 multa għal kull proċediment. Tliet snin wara dawn il-multi kienu għadhom ma tħallsux u Joseph Attard spiċċa wkoll inkarċerat għal xi żmien peress li parti mill-multi ġiet konvertita fi priġunerija. Fil-frat-temp sas-16 ta' Diċembru 2010 il-multi, imgħaxxijiet u penali pretiżi mid-dipartiment kienu telgħu għal €80,211.13.

»Illi l-atturi qegħdin jippretendu li l-konvenuti għandhom jiġu kkundannati jħallsu kemm il-multi u penali li ġew imposti mill-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali kif ukoll il-multi, penali u mgħaxxijiet peress li skont huma dawn ir-riperkussjonijiet kienu kawżati mill-fatt li l-konvenut ma ħallasx lid-dipartiment dak li kellu jitħallas meta l-attur kien taħ il-flus fit-terminu impost mid-dipartiment.

»Illi kif diġà ġie rilevat huwa minnu li l-konvenut naqas li jonora l-ftehim mad-dipartiment tal-VAT u li minn tali nuqqas skattaw ċerti riperkussjonijiet. Madankollu fil-fehma tal-qorti l-konvenut ma jistax jitqies responsabbli għal kollox.

»Fl-ewwel lok, il-konvenut ma jistax jitqies responsabbli għall-ħlas tal-multi penali. Tajjeb li jiġi rilevat li l-attur Joseph Attard kien persuna li qatt ma kien jagħti każ tal-karti li kien jirċievi u qatt ma ta wisq każ għall-obbligi fiskali. Tant huwa hekk li rriżulta li tressaq diversi drabi quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) bħala Ġudikatura Kriminali akkużat li ma kienx issottometta d-denunzja tat-taxxa. Instab ħati, weħel il-multi, ingħata żmien biex jottepera ruħu mal-liġi u xorta waħda naqas li jirregola ruħu. Meta mbagħad reġa' tressaq f'Settembru 2006 Joseph Attard ma rriżultax li qabel id-data tas-smiġħ ipprova jivverifika mad-dipartiment x'kien ġara. Wieħed ma jridx jinsa li ċ-ċekkijiet kienu ilhom xhur li ħarġu u riċevuta qatt ma ngħatatlu. Kwindi f'dak l-istadju kien jaf jew messu kien jaf li kuġinuh seta' ma kienx ħallas il-flus lid-dipartiment. Paul Scicluna xehed li d-dipartiment meta jkun hemm raġunijiet tajba, dejjem a diskrezzjoni tal-Kummissarju tal-VAT, ikun lest biex jasal għal arrangament mal-persuna registrata mad-dipartiment. Joseph Attard iżda ma vverifikax. Infatti fl-*affidavit* tiegħu qal hekk b'referenza għal meta kien ta ċ-ċekkijiet lil Anthony Attard:

»“Għal bosta xhur aħna ma bqajniex nirċievu ittri mid-dipartiment tal-VAT u għalhekk ħsbna li l-problema ġiet riżolta. Wara ftit xhur ergajna rċevejna ittra mingħand il-VAT li l-ammont li kellna nħallsu kien għadu kollu dovut.

»“Meta Jahel Attard irċeviet din l-ittra, kienet għaddietha lili biex immur inkellem lill-konvenut Anthony Attard biex nara għaliex dawn l-ammonti għadhom dovuti, wara li jien kont diġà ħallast Lm10,800. Meta mort staqsejt lill-konvenut Anthony Attard għala dawn kif ma kinux imħallsa kien qalli li hu ħallas l-flus li tajnieh u għadhom ma qatgħuhomx u ser jerġa' jmur għal irċevuti. Kull meta kienu jibagħtuli l-karti tal-kont tad-dipartiment tal-VAT jiena dejjem immur għand il-konvenut Anthony Attard biex intih il-karti li nkun irċevejt u hu kien iġhidli li dawn kienu għadhom ma ġewx ingassati u jwegħidni li ser iġibli l-irċevuti.”

»Il-qorti tifhem li Joseph Attard kellu fiduċja f'Anthony Attard però min-naħa l-oħra Joseph Attard kellu f'idejh biżżejjed fatti li kellhom jinduċuh li l-flus jew ma kinux tħallsu jew kien ġara xi ħaġa. Joseph Attard xorta waħda baqa' jirrikorri għand il-konvenut meta messu mar jagħmel l-aċċertazzjonijiet tiegħu mad-dipartiment għaliex wara kollox l-obbligu fiskali jinkombi fuq l-attur u fuq ħadd aktar. Din it-traskuraġni min-naħa ta' Joseph Attard, li tirriżulta li kienet konsistenti matul ħafna snin, ma tistax tiġi inyorata.

»Stabbilit dan, fil-fehma tal-qorti l-konvenut Anthony Attard kiser il-fiduċja riposta fih u għandu jwieġeb għall-għemil tiegħu u dan kif tistipula l-istess liġi. Għalhekk il-konvenut għandu jhallas lill-attur dawk is-somom li d-dipartiment kien lest li jaħfer lill-attur li kieku l-ftehim ġie onorat. Dawn l-ammonti jirrizultaw mill-ittra ta' George Catania indirizzata lil Joseph Attard u datata 12 ta' Diċembru 2005:

- »• VAT 1995 Lm2,005.15 illum ekwivalenti għal €4,671;
- »• CET 1997 Lm1,433.91 illum ekwivalenti għal €3,340;
- »• VAT 1999 Lm12,721.81 illum ekwivalenti għal €29,634.

»Hawnhekk irid jingħad ukoll li, kuntrarjament għal dak sottomess mill-atturi fin-nota ta' sottomissjonijiet tagħhom, irriżulta li l-konvenut għamel is-segwenzi flas:

- »• April 2006 €11,646.87 (ma ġiex spjegat fejn ġie kreditat)
- »• 6/09/2006 €6,988.12 (kreditat mat-taxxa VAT 1999)
- »• 6/09/2006 €2,329.37 (kreditat mat-taxxa VAT 1999)
- »• 2/12/2006 €873.52 (kreditat mat-taxxa VAT 1999)
- »• 6/12/2006 €2,620.55 (kreditat mat-taxxa VAT 1999)»

»B'kollox il-konvenut ħallas is-somma ta' €24,458.42 ossija Lm10,500 tal-munita antika. B'hekk żamm €699 mill-ammont li l-attur kien tah. Irid jingħad ukoll li l-konvenut għalkemm ħallas dawn l-ammonti huwa ma hallasx skont il-ftehim u għalhekk l-attur ma nħafrulux l-ammonti msemmija fil-paragrafu preċedenti. Mill-komportament tal-konvenut il-qorti tirraviża għemil doluż u dan għal diversi raġunijiet – talab lill-attur biex iċ-ċekkijiet ma jintestahomx fuq id-dipartiment; ladarba kien qiegħed imur id-dipartiment għan-nom tal-attur u kien qiegħed jikkellem huwa mal-uffiċċjal tad-dipartiment kien jaf bil-konsegwenzi tan-nuqqas ta' flas iżda xorta ma ħallasx biex b'hekk l-attur tilef il-benefiċċju li ngħatalu; baqa' jittama lill-attur.

»Illi mill-atti jirriżulta li għad hemm pendenti taxxa dovuta lid-dipartiment u li hemm multi u mgħaxxijiet enormi li sas-16 ta' Diċembru 2010 telgħu għal €80,211.13. L-attur qiegħed isostni li dan huwa kollu ħtija tal-konvenut li ma ħallasx il-flus fit-termini tal-ftehim. Filwaqt li l-konvenut ma jstax jaħrab mir-responsabilità tiegħu tal-komportament tiegħu li appropja ruħu minn flus ħaddieħor meta kien jaf li l-konsegwenzi għall-għemil tiegħu kienu serji, din il-qorti lanqas ma tista' tinjora n-negliġenza ta' Joseph Attard u dan peress li: (i) għal snin sħaħ ma ta każ xejn tal-obbligi tiegħu; (ii) wara li Anthony Attard ma tah ebda riċevuta baqa' qatt ma vverifika mad-dipartiment *nonostante* li d-dipartiment baġħtulu korrispondenza li l-ammont kien għadu dovut. Minflok, l-attur mar għand kuginuh; (iii) saħansitra anki meta rċieva t-taħrika sabiex jidher quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali mar għand il-konvenut u għal darb'oħra mhux fid-dipartiment. Dan meta seta' jevita l-kumplikazzjonijiet kollha għaliex kien għadu biċ-ċans li possibilment jirraġa s-sitwazzjoni; (iv) il-fatt li spicċa 78 jum il-ħabs għax ma ħallasx il-multi imposti – dan ġara 3 snin wara li l-multi gew imposti u li l-istess attur baqa' ma ħallasx. L-attur sostna li baqa' jigi ttamat mill-konvenut li se jkun hemm amnestija – imma l-qorti tistaqsi: kif, rinfaċċjat b'din is-sitwazzjoni meta kien aktar minn ovvju li Anthony Attard kien daħak bih, l-attur baqa'

jafda? Il-qorti hija propensa li temmen li l-attur anki wara li ġew imposti l-multi baqa' jinjora l-importanza ta' dak kollu li kien qiegħed jiġri. Huwa rrealizza s-serjetà taċ-ċirkostanzi meta baġtu għalih il-Pulizija f'Settembru 2009.

»Illi l-atturi qegħdin ifittxu lill-konvenuti għad-danni subiti b'konsegwenza tal-agir ta' Anthony Attard. L-istess atturi però jinjoraw prinċipju assodat fil-ġurisprudenza li d-danni jridu jiġu minimizzati. F'dan il-każ huwa lampanti li l-attur ma ppruvax jimminizzahom. Infatti rriżulta li bejn Marzu 2006 u Settembru 2006 (meta tressaq il-qorti) Joseph Attard irċieva korrispondenza mid-dipartiment li l-ammont kien għadu dovut iżda minflok mar id-dipartiment kif kien l-obbligu tiegħu għax il-persuna reġistrata huwa hu reġa' mar għand il-konvenut. Huwa naturali li ladarba kien għadda l-flus lil Anthony Attard l-ewwel imur jistaqsi lilu iżda allura ma jagħmilx il-verifiki tiegħu mad-dipartiment? Kien jaf li kien diġà wehel il-multi mill-qorti f'diversi okkażjonijiet u għaldaqstant kien jaf is-serjetà tas-sitwazzjoni. Mhux hekk biss talli għamel l-istess meta rċieva t-taħrika għal Settembru 2006. Ammetta, wehel il-multi u ma ħallashomx biex spiċċa wkoll il-ħabs.

»Fl-aħħarnett fin-nota tal-osservazzjonijiet tagħhom, il-konvenuti sostnew li l-konvenuta għandha tiġi liberata mill-osservanza tal-ġudizzju peress li mhix il-leġittimu kuntradittur. Din l-eċċezzjoni ma tqajmitx fir-risposta ġuramentata u, peress li mhux leċitu li l-qorti tiegħu konjizzjoni ta' eċċezzjoni sollevata f'nota ta' sottomissjonijiet, għalhekk mhix se tiġi kkunsidrata.

»Illi tenut kont ta' dawn il-fatti u ta' dawn iċ-ċirkostanzi hija l-fehma tal-qorti li l-konvenuti għandhom jinsabu responsabbli in parti u għandhom għalhekk jiġu kkundannati jħallsu d-danni lill-atturi. Kif diġà ngħad il-konvenuti għandhom iħallsu dawk l-ammonti li l-attur Joseph Attard kien se jiffranka li kieku l-flus tħallsu fit-termini stabbiliti ossija l-ammont ta' €37,645.

»*Oltre* dan l-ammont il-konvenuti għandhom iħallsu l-ammont ta' €699 liema ammont mgħoddi lilhom mill-atturi baqa' ma tħallasx lid-dipartiment.

»L-atturi talbu l-imgħax mid-data tal-ħlas ta' somom imsemmija. Illi huwa magħruf li meta l-ammont pretiż in *z' linea* ta' danni jkun indikat fl-att taċ-ċitazzjoni, huwa permess li l-qorti tordna illi fuq dak l-ammont, jew fuq ammont inferjuri għal dak indikat, jibda jiddekorri l-imgħax mid-data tal-preżentata tal-att taċ-ċitazzjoni. Fil-każ tal-lum l-atturi indikaw l-ammont minnhom pretiż għalkemm jingħad li l-ammont li ġie effettivament likwidat minn din il-qorti huwa ferm inferjuri minn dak pretiż.

»Għal dawn il-motivi, din il-qorti taqta' u tiddeċiedi billi filwaqt li tiċħad l-eċċezzjonijiet tal-konvenuti, tilqa' t-talbiet attriċi biss bil-mod segmenti: tikkundanna lill-konvenuti jħallsu s-somma ta' tmienja u tletin elf tliet mija u erbgħa u erbgħin euro (€38,344) lill-atturi bil-imgħax legali mid-data tal-preżentata tar-rikors ġuramentat.

»Bl-ispejjeż inklużi dawk tal-ittra ufficjali numru mija u ħamsa u ħamsin tas-sena elfejn u disgħa (855/2009) spedita fis-sittax (16) ta' Diċembru tas-sena elfejn u disgħa (2009), tal-mandat ta' sekwestru kawtelatorju numru disgħa tas-sena 2009 (9/09), tal-mandat ta' qbid kawtelatorju kif ukoll tal-mandat t'inibizzjoni numru disgħa tas-sena 2009 (9/09),

liema mandati lkoll ġew ippreżentati fit-tlieta u għoxrin (23) ta' Frar tas-sena elfejn u għaxra (2010) kollha a karigu tal-konvenuti. «

7. Il-konvenuti appellaw b'rikors tas-27 ta' Novembru 2012 li għalih l-atturi wieġbu, b'appell inċidentali, fil-31 ta' Diċembru 2012. Il-konvenuti ma weġbux għall-appell inċidentali, iżda b'rikors tas-27 ta' Marzu 2017 talbu (i) illi jithallew iressqu eċċezzjoni ta' preskrizzjoni taħt l-art. 2153 tal-Kodiċi Ċivili u (ii) illi, b'applikazzjoni tal-art. 208(1)(d)² tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili, jithallew iressqu rappreżentant tal-Kummissarju tat-Taxxi biex jixhed dwar ammonti maħfura lill-atturi wara amnestija. L-atturi wieġbu fis-17 t'April 2017 u opponew għat-talbiet.

8. Wara li, b'dikriet mogħti waqt is-seduta tas-16 ta' Ottubru 2017, il-qorti laqgħet l-ewwel talba – dik biex l-konvenuti jithallew iressqu l-eċċezzjoni ulterjuri ta' preskrizzjoni taħt l-art. 2153 – tnizzel dan il-verbal:

»Dr Joseph Ellis [għall-atturi] f'dan l-istadju ssollewa l-inaplikabbiltà tal-preskrizzjoni sollevata taħt l-art. 2153 *stante* illi l-aġir tal-appellant huwa delittwali u l-art. 2153 speċifikatament jeskludi tali aġir delittwali.«

9. Wara li semgħet lill-avukati tal-partijiet, il-qorti idifferiet il-kawża għas-sentenza dwar jekk l-art. 2153 jolqotx il-każ tallum.

10. L-art. 2153 tal-Kodiċi Ċivili jgħid hekk:

»**2153.** L-azzjoni għall-ħlas tal-ħsarat mhux ikkaġunati b'reat taqa' bi preskrizzjoni bl-għeluq ta' sentejn.«

11. Fil-fehma tal-qorti, l-azzjoni tallum ma tintlaqatx bl-art. 2153 għal żewġ raġunijiet:

² Meta jistgħu jistressqu xhieda fl-appell.

12. L-ewwel raġuni hija illi l-kriterju għall-applikabilità tal-art. 2153 ma huwiex jekk il-konvenut li jressaq l-eċċezzjoni jkunx instab ħati minn qorti kompetenti li jkun wettaq reat, iżda jekk il-fatti li jkunu ikkaġunaw il-ħsara li għaliha jintalab il-ħlas ta' danni jiffurmawx l-elementi ta' reat: jekk iva l-azzjoni ma tintlaqatx bl-art. 2153; jekk le, tintlaqat. Dan huwa konsegwenza tal-fatt illi, kif iġid l-art. 3 tal-Kodiċi Kriminali, kull reat inissel azzjoni kriminali u azzjoni ċivili li jimxu indipendentement minn xulxin.
13. Fil-każ tallum il-fatti li ikkaġunaw il-ħsara u li fuqhom hija msejsa l-azzjoni – bla preġudizzju, naturalment, għall-kwistjoni jekk il-konvenut wettaqx tassew dawk il-fatti – huma l-elementi tar-reat ta' approprjazzjoni bla jedd, taħt l-art. 293³ tal-Kodiċi Kriminali, *viz.* illi l-konvenut approprja ruħu, billi dawwar bi profitt għalih, minn flus tal-atturi fdati f'idejh bl-obbligu li jsir użu speċifikat minn dawk il-flus.
14. Billi l-ħsara li l-atturi jgħidu li ġarrbu hija ikkaġunata b'reat, l-azzjoni relativa ma tintlaqatx bl-art. 2153.
15. Raġuni oħra għala l-azzjoni ma tintlaqatx bl-art. 2153 hija illi l-azzjoni hija msejsa wkoll fuq il-kuntratt ta' mandat, billi l-atturi jgħidu li taw lill-konvenut is-setgħa li jagħmel xi ħaġa għalihom u l-konvenut aċċetta li

³

293. Kull min japproprja ruħu, billi jdawwar bi profitt għalih jew għal persuna oħra, minn ħaġa ta' ħaddieħor li tkun ġiet fdata jew ikkunsinnata lilu taħt titolu illi jgħib miegħu l-obbligu tar-radd tal-ħaġa jew li jsir użu minnha speċifikat, jeħel, meta jinsab ħati, il-piena ta' prigunerija minn tliet xhur sa tmintax-il xahar.

jagħmel dik il-ħaġa⁴. L-art. 2153 ma jolqotx azzjonijiet għal danni *ex contractu* u għalhekk ukoll ma jolqotx l-azzjoni tallum.

16. Il-qorti għalhekk tidisponi mill-kwistjoni mqajma fil-verbal tas-seduta tas-16 ta' Ottubru 2017 billi tgħid illi preskrizzjoni taħt l-art. 2153 tal-Kodiċi Ċivili ma tolqotx l-azzjoni tallum, u tordna li jitkompla s-smiġħ tal-appell.

17. L-ispejjeż ta' dan l-episodju jħallsuhom il-konvenuti.

Silvio Camilleri
President

Giannino Caruana Demajo
Imħallef

Noel Cuschieri
Imħallef

Deputat Reġistratur
mb

⁴ Art. 1856 Kod. Ċiv.